

Posamezne številke:
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50.

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 12 uri
datum naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 12-50, za ino-
skopstvo D 20-50, dostavljen na dom
D 14, na izkaznice D 12-50,
lasirati po dogovoru.

Naročila se pri upravi "TABOR"
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 107

poština plačana v gotovini.

TABOR

Knjižnica liceja

Ljubljana

Posamezne številke:
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon internih št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, doma. Tele-
fon št. 24. — SHS poštomatov
številka št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odgovarja. — Repokladi se ne vračajo.

Maribor, sobota 3. novembra 1923.

Številka: 249.

Od besed k dejanjem!

Maribor, 2. novembra.

V zadnjih dneh smo slišali mnogo o-
stranih besed na račun naših odnošajev s
poslednim italijanskim narodom. Manife-
stacije, ki so se vršile v vseh večjih kra-
jih za naše brate v Primorju, so bile mo-
gočen izraz našega ogorčenja nad bar-
barskimi merami, ki jih uporablja narod
dvatisočletne kulture nad jugoslovensko
manjšino v Italiji. Po dolgem času se je
za trenutek obnovila idealna narodna
sloga, kakor nas je prevevala v velikih
dneh osvobodjenja. Našli smo skupno toč-
ko in dokazali Italijanom, da ne bodo
imeli obračuna z goljuznim narodnim de-
lom, z eno pokrajino ali eno stranko,
konec z vsem narodom od Snežnika do
Kajmakčalana. Vse, kar smo te dni sli-
šali in čitali, je bilo lepo in nas mora na-
vdušati z veseljem. Prav je, da smo ma-
nifestirali in protestirali. Ali nekaj dru-
gega je treba poudariti: Mi se prehitro
navdušimo in preveč dajemo na besede.
Potrebno je tudi navdušenje, vendar pa
le tedaj, če nam pomaga delati; po-
trebno so tudi besede, ali le tedaj, kadar
besedam slede dejanja. Žal da moramo
tanes konstatirati: Bilo je mnogo besed,
na dejanj bo malo. Opozoriti hočemo na
to, da je

Kljub enodušni manifestaciji Narodne
skupščine za pravice naših zatiranih ro-
jakov, kljub odločnemu protestu zoper
italijansko nasilje, je naša vlada na-
pram Mussolinijevi vladi taka kot je bi-
la poprej. Mussolini govori svojim faš-
istom o pohodu na ono stran, naša diplo-
matija pa neprenehoma prodaja neiskre-
ne fraze o »dobrih, prijateljskih odnoša-
jih z Italijo«. Včerajšnje vesti iz Beo-
grada govore znova o sestanku Pašiča z
Mussolinijem, dasi je nekaj časa izgle-
dalo, da sestanka ne bo. Že v naprej vi-
dimo kakor na dlani uspeh tega od-
vignega sestanka. Pašič bo pomagal Mus-
soliniju izdelati diplomatsko formulo za
italijansko aneksijo Reke. Zakaj iz vse-
ga, kar se o tem govori in piše — in
govori in piše se zelo veliko i v Beogra-
du i v Rimu — je razsodnemu človeku
ocela jasno, da Italija ne bo popustila,
dokler bo stala nasproti sama Jugoslavi-
ja. Mussolini ima večji prestiž nego Pa-
šič in bo znal svoj prestiž ne le ohraniti,
ampak tudi povečati. Odkar se je poka-
zalo, kaj hoče Italija, so nadaljna poga-
janja odveč. Naša vlada ima v rokah
orožje, ki ga lahko uporablja pred vsem
kulturnim svetom in ki bi ga spretna di-
plomatija tudi spretno uporabila. To
orožje je rapalska pogodba, ki jo je ra-
palski tudi Mussolini. Rapalska po-
godba je registrirana pri Društvu naro-
dov in ima značaj mednarodne pogodbe.
54 svetovnih držav, ki so zastopane v
Društvu narodov, ima dolžnost, braniti
pogodbo, ki je z registracijo pri skup-
nem forumu postala tudi njihova zadeva.
Registracija rapalske pogodbe je ne-
izmisljiv uspeh naše vlade, a kako ga ona
izrablja? Nasilja nad našo manjšino in
italijanska kršitev rapalske pogodbe
nam dajejo dovolj povoda, da se poslu-
žimo mednarodnih sredstev in da spram-
no zadevo pred ves kulturni svet. Na-
znanje tega se vrše nekaka zakulisna po-
zajanja, diplomatske kravje kupčije, ki
o njih nihče ne ve nič gotovega in po ka-
terih bi bilo soditi, da je reško vpraša-
nje osebna zadeva našega svivolasega
premierja. Iz tega vidimo, da se seda-
nje rešuje nacionalne in državne zadeve
na tajno diplomacijo. Signor Mussolini je
lahko zadovoljen.

Drugo, kar hočemo poudariti, je to,
da imajo naše narodno-obrambne orga-
nizacije premalo gnetnih sredstev, da bi
mogle pomagati zatiranim rojakom. Na-
rodno navdušenje in ogorčenje je nam-
no povsem nepopolno.

Velika železniška nesreča pri Zemunu.

Dva mrtva, 19 ranjenih.

Beograd, 2. novembra. (Izv.) Danes
zjutraj krog 7.30 se je pripetila pred po-
stajo Zemunski Obori pri Zemunu velika
železniška nesreča. Zagrebški osebni vlak
ki je vozil s hitrostjo 50 km na uro, je
trčil v Beograjski osebni vlak, ki je vo-
zil enako s polno paro. Obe lokomotivi
sta popolnoma razbiti. Po dva voza od

vsakega vlaka sta se zapila drug v dru-
zega. Iz Zemuna in Beograda je takoj
prišla na pomoč rešilna ekspedicija, s ka-
tero je prispel tudi prometni minister.
Nesrečo je zakrivil strojevodja beograj-
skega vlaka, ki v megli ni zapazil signa-
la, a v zadnjem hipu ni več mogel usta-
viti drvočega vlaka.

Grška ostane kraljevina.

Sklep velikega državnega sveta.

Beograd, 2. novembra. (Izv.) Aten-
ski listi pišejo, da so vsled gotovih poja-
vov in znakov, ki so prišli na dan o pri-
liki razprav zoper ustaše, merodajni fak-
torji uvideli skrajno potrebo revizije ce-
lokupne notranje politike. Ministrski
svet je sklical velik državni svet, na ka-
terege je povabil vse ugledne politične
in vojaške osebnosti neglede na pripad-
nost strank, med drugimi bivšega mini-
strskega predsednika Zaimisa, šefa libe-
ralne stranke Danglisa, šefa republikan-
ske stranke Papanastija, in predsednika
zadnjega Konstantinovega kabineta Tri-
andafilastisa. Posvetovanje, ki se je vr-
šilo včeraj je trajalo skoraj tri ure. Zai-

mis in načelnik republikanskega saveza
se niso udeležili posvetovanja. Predsed-
nik Gonatas je uvodoma pojasnil vzroke
za sklicanje velikega sveta. Bivši mini-
ster Karapanos je opozarjal, da bi bilo
nevarno, v sedanjem nesigurnem trenu-
tu spreminjati obliko vladavine. Taka
sprememba bi bila samo potrebna v slu-
čaj, če bi bilo dokazano sodelovanje
kraljevske rodbine pri zadnji vstaji. Mi-
nistrski predsednik Gonatas je poudari-
l, da je bil kralj popolnoma nevtralen.
Po izjavah ostalih voditeljev je bilo po
triurnem posvetovanju sklenjeno, da se
za enkrat ne izvede nikaka sprememba
glede oblike vladavine.

Angleške note zaveznikom.

Proti porenski republiki — Za konferen-
co strokovnjakov. — Poincarjev odgovor

Pariz, 1. novembra. (Izv.) Angleški
poslanik je predal ministrskemu pred-
sedniku Poincareu dve noti angleške vla-
de. V prvi opozarja Anglija na pravne
posledice odcepitve nemških provinc od
nemške države, naglašajoč, da bi to po-
menilo kršenje mirovne pogodbe, ki tega
ne predvideva, in dalo Nemčiji nov po-
vod, da se odtegne plačilu reparacij. —
Nota ne kritizira postopanja francoske
in belgijske vlade napram separatistič-
nim težnjam v Porenju. V drugi noti
predlaga angleška vlada, naj bi zavezni-
ki povabili ameriške Zedinjene države,
naj bi s posredovanjem svojega opazo-
valca v reparacijski komisiji imenovala

delegata v odbor strokovnjakov. Slične
note so bile izročene tudi belgijski vladi.
Pariz, 1. novembra. (Izv.) Odgovor
ministrskega predsednika Poincareja na
angleško noto, kakor zatrjujejo pouče-
ni krogi, poudarjal, da Francija odkla-
nja vsako odgovornost za separatistično
gibanje ter pušča volji naroda popolno
svobodo. Glede odbora strokovnjakov bo
stavil Poincare nekatere spreminjvalne
predloge glede osnutka skupnega vabila
na Zedinjene države ter zlasti zahteval,
da se omej preiskava samo na ugotovit-
ev sedanje plačilne zmožnosti Nemčije,
končna rešitev in odločitev pa naj se pre-
pusti reparacijski komisiji.

OBISK NAŠIH PARLAMENTARCEV NA POLJSKEM

Beograd, 2. novembra. (Izv.) Danes
dopoldne je zunanji minister dr. Ninčić
posetil predsednika narodne skupščine
Ljubo Jovanovića, da bi se žnjim dogo-
veril glede poseta naših parlamentarcev
na Poljskem. Tozadevno ni bil storjen še
nikak sklep, ker se mora predsednik na-
rodne skupščine Ljubo Jovanovič še le
dogovoriti s šefi parlamentarnih skupin.
Poset se bo vršil v času, ko bo poljski
parlament zasedal.

DOBROVOLJCI PRI PAŠIČU.

Beograd, 2. novembra. (Izv.) Danes
dopoldne je posetila ministrskega pred-
sednika deputacija dobrovoščincev, ki so se
prišli priložiti radi izvedbe agrarne refor-
me, ker kljub vsem obljubam še do danes
niso dobili nakazane zemlje. Pašič jim je
obljubil, da bo kar najprej ugodil njho-
vim upravičenim zahtevam.

GRČIJA DEMENTIRA.

Beograd, 31. oktobra. Atenski služ-
beni krogi dementirajo vest, da je nem-
ško poslanstvo v Atenah sprejelo v za-
ščito voditelje protirevolucionarnega
gibanja v Grčiji. Neločna je tudi vest,
da bi grška vlada zahtevala od naše vla-
de izročitev Zirasa in drugih častnikov,
ki so zbežali na naše ozemlje. Med našo
vlado in Grško ni bila sklenjena nikaka
konvencija o izročitvi političnih zločin-

RAZMEJITEV Z RUMUNJO.

Beograd, 2. nov. Rumunski poslanik
Emandi je izročil včeraj ministru za zu-
nanje zadeve odgovor rumunske vlade na
naš zadnji predlog glede razmejitev. —
Odgovor ni definitivni. Rumunska vlada
bo sporočila v nekaj dneh svoj končni
sklep glede popravkov meje v Banatu.
Pomočnik zunanjega ministra Gavrilovič
je poročal Pašiču.

JUŽNA ŽELEZNICA KONČNO V NA- ŠIH ROKAH.

Beograd, 2. nov. Pomočnik promet-
nega ministra g. Avrenović je dospel iz
Dunaja, kjer je vodil z avstrijsko vlado
pogajanja v vprašanju juž. železnice. —
Reguliralo se je vprašanje anuitet. Prvi
obrok položi naša vlada koncem letošnje-
ga, drugi obrok koncem prihodnjega le-
ta. —

BORZA.

Curih, 2. novembra. (Izv.) Predborza.
Pariz 32.80, London 25.27, Beograd 6.64,
Praga 16.45, Milan 25.22, Newyork 561.50,
Dunaj 0.0079, žig. krone 0.0079.

Zagreb, 2. novembra. Pariz 5—5.10,
Švica 15.25—15.36, London 385.50—386.25,
Dunaj 0.121—0.122, Praga 2.53—2.54, Mi-
lan 31—31.50, Newyork 85.50—86.50.

požrtvovalnost in če ni naša požrtvoval-
nost za toliko večja, za kolikor je silnej-
ši pritisk tam spodaj. Zeleti bi bilo, da
bi mnogim besedam sledila mnoga de-
janja. Naše narodno-obrambne organizac-
je bi morale po dneh navdušenja za boj
proti Italiji občutiti veliko močnejši
dotok v blagajne nego so ga imele v
prejšnjih mesecih. Bojimo se, da ne bo
tako in znova apeliramo na vso javnost,
da se udeleži dela za rapalski teden.

Tretje, o čemur naj naša javnost raz-
mišlja, je predlog, ki ga je stavil na
mariborskem protestnem zborovanju za-
stopnik Demokratske stranke: Treba je
začeti gospodarski boj z Italijo. V to so
poklicani naši gospodarski krogi. Znano
je, da imajo le-ti prav intimne stike z
italijansko trgovino in industrijo, ki ni
vedno bolj osvaja jugoslovenski trg. Ita-
lijanska trgovina ima na našem trgu živ-
ljenske interese. Nismo mi navezani na
njo nego ona na nas. Danes ni več po-
mažkanja blaga, da bi morali italijan-
ski uvoz smatrati za milost. Bodimo do-
sledni in pokažimo Italijanom, da nismo
Vaški, ki jih lahko vsakdo vleče za
nos. Političnih klofut ne bomo plačevali
z gospodarskimi objemi. Naš apel gre
gospodarskim krogom: Rešite naciona-
no čast in izpodrivajte italijansko kon-
kurenco na našem trgu! Vračajte itali-
janske agente z letaki o italijanskih na-
siljih v Primorju! Naj Italija spozna, da
so dobri odnošaji mogoči le na podlagi
popolne ravnopravnosti.

Blizu se obletnica rapalske pogodbe.
Bodi ta dan manifestacija našega dela.
Dovolj je bilo samih besed. Odslej naj
služijo besede dejanjem.

Politične vesti.

* Proti otvoritvi prometa z Reko. Naš
rimski poslanik Antonijević je obvestil
italijanskega zunanjega ministra, da na-
merava naša država otvoriti železniški
promet Sušaka z Reko. Ta vest je vzbudi-
la v vseh narodnih krogih, zlasti v Beo-
gradu, veliko ogorčenje, predvsem radi
postopanja Italije proti našim rojakom,
pa tudi za to, ker bi to pomenilo kršenje
rapalske pogodbe, ki predvideva otvori-
tev prometa z Reko šele za slučaj, da
prične Reka funkcionirati kot samostoj-
na država. V Beogradu smatrajo to kot
znak, da se je naša vlada preko rapalske
pogodbe in brez vednosti paritetne komi-
sije sporazumela z Italijo radi Reke. —
Najnovije poročilo iz Beograda va po-
vedati, da je vlada izdala komunikacijo,
ki pravi, da vest o otvoritvi žel. prometa
med Reko in Brajdico pri Sušaku ne od-
govarja resnici.

Slovenija proti italijan- skemu nasilju.

Radovljica.

Podružnica Jugoslov. Matice v Radov-
ljici je priredila v nedeljo ob 11. uri po
sveti maši velik protestni shod, ki se
ga je udeležilo vse prebivalstvo z mesta
in okolice. Shodu je predsedoval g. Fran
Resman, ki je otvoril shod s primernimi
nagovorom. V vnešenih govorih sta na-
to gg. Ivan Avsenek in Dančič Čebula po-
jasnila italijansko nasilje. Govora sta
bila sprejeta z velikanskim navdušenjem
ter bila mestoma od burnih medklincev
poslušalec proti italijanski vladi preki-
njena. Soglasno je bila nato sprejeta re-
solucija, v kateri se najstrožje obsojajo
italijanska nasilja in pozivlja vlado, da
upliva pri italijanski vladi, da se ta na-
silja končajo.

Brežice.

V ponedeljek, dne 29. oktobra so prire-
dila vsa narodna društva Brežice v Nar-
domu velik protestni shod, ki se ga je
udeležilo vse prebivalstvo mesta in oko-

še: Soglasno in z velikim odobravanjem je bila sprejeta resolucija, ki ostro obsoja barbarska nasilja Italijanov proti našemu življu in ki pozivlja vlado v Beogradu ter ves kulturni svet, da se z vso odločnostjo zavzamejo za naše brate in sestre.

Kamnik.

Podružnica Jugoslovenske Matice v Kamniku je s sodelovanjem vseh drugih kamniških narodnih društev priredila dne 28. oktobra na Glavnem trgu v Kamniku velik protestni shod proti nasilnemu zatiranju, ki ga vrše Italijani nad našimi brati v Primorju. Glavni govornik je bil profesor Zgrablić, kot zastopnik osrednjega odbora Jugoslovenske Matice. Njegov govor ter tudi govori ostalih govornikov, zastopnikov vseh strank so izzvali velikansko navdušenje zborovalcev. Soglasno je bila sprejeta resolucija, da prebivalci mesta Kamnika in okolice, pripadniki vseh strank najodločnejše protestirajo proti zatiranju naših bratov v Primorju in zahtevajo, da naša vlada v Beogradu najodločnejše nastopi za obrambo naših bratov ter pred vsem kulturnim svetom razkrija barbarsko zatiranje narodnih manjšin s strani Italije.

Krško.

Podr. Jug. Matice v Krškem je s sodelovanjem vseh kulturnih in prosvetnih društev priredila v nedeljo, dne 28. oktobra velik protestni shod proti italijanskim raznarodovalnim akcijam. Soglasno in med glasnim odobravanjem številno navzočih manifestantov so bile sprejete resolucije, v katerih se pozivlja centralna vlada v Beogradu, da po svojih zastopnikih v mozemstvu najodločnejše nastopi proti potujčevalnim nameram Avstrije in Italije. Zahteva se dalje, da kr. vlada v Beogradu v zaščito naših bratov tam preko izvede represalije in da ne sklene nobene trgovske pogodbe z Avstrijo in Italijo. Bratom tam preko pa se pošiljajo prisrčni pozdravi s pozivom, da vzdrže.

Kranjska gora.

Podružnica Jugoslovenske Matice v Kranjski gori je priredila po prvi sv. maši na trgu pred cerkvijo velik protestni shod, na katerem so govorili notar dr. Ivan Grašič, nadučitelj Fran Flere in častnik Čedo Pavlovič. Govori so bili z navdušenjem sprejeti od preko 400 broječih zborovalcev. Zupan Josip Lantišar je prečital resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. V resoluciji se ostro obsoja barbarsko početje Italije, ter se pozivlja kr. vlada v Beogradu, da z vso energijo nastopi za naše preganjane brate.

Dnevna kronika.

— **Demokratija**, glavno glasilo Demokratske stranke, prične 11. tm. izhajati dvakrat na teden. Lastnik je Ljuba Davidović, v redakcijskem odboru pa so Pribičević, dr. Kumanudi, Voja Marinković, Šumenković, dr. Tešerov itd.

Y. X.:

Slovenska trobojnica l. 1848.

(Nekaj zgodovinskih podatkov.)*

Vsa naša narodna osamošovitost se je vršila v znamenju belo-modro-rdečega prapora.

Slučajno se ujema naše barve z francosko trikoloro. Ali so se narodnjaki, ki so leta 1848 sklenili, da naj bodo barve kranjskega deželnega grba slovenske barve, spomnili revolucijskega francoskega prapora? Vemo le to, da se je naše ljudstvo borilo za barve kranjskega grba in da jih je Nemec zasovražil, čim so se prikazale. Zlasti pri nas na severu, kjer ni je že tuje lastil vse hišne pravice, je bil boj težak. Zato velja že večja hvala vsem našim predhodnikom, nam znanim in neznanim, ki so si že v tistih meglenih dnevih pripeli narodno trobojnico na prvi ter pričeli s tem oživitvijo, ki se je leta 1918 za naše kraje srečno končala.

Da nam pa bodo skromni pričetki narodne borbe »Malega štajerja« bolj ra-

* Podatki po knjigi: Apih, Sloveni l. 1848; ostali viri so navedeni v članku.

— **Kaj bo z 20% nimi boni?** V prvi sekciji finančnega odbora narodne skupščine je izjavil finančni minister dr. Stojadinović, da sedanja vlada sploh ne misli izplačati 20% nih bonov izza časa zamenzave kron. Objavljamo brez komentarja!

— **Potujočemu občinstvu v vednost!** V soboto dne 3. tm. se otvori v Ljubljani biljetarnica društva »Putnik«. Potujoče občinstvo se opozarja, da bo biljetarnica v lokalih Zveze za tujski promet (Tourist Office) na Aleksandrovi cesti 8, v palači Prve hrvatske štedionice. Vozovnice se bodo prodajale po originalnih cenah, brez vsakega doplačila v času od 8.—12. ter od 14.—17. ure ob delavnikih, ob nedeljah pa od 9.—11. ure dopoldne. Začasno se bodo prodajale samo vozovnice državne železnice, pozneje pa tudi vse vozovnice južne železnice za tu- in inozemstvo.

— **Vidiranje potnih listov med ČSR in Francijo ukinjeno.** Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani naznanja vsem v Sloveniji živečim češkoslovaškim državljanom, da je na podlagi dogovora med francosko in češkoslovaško vlado ukinjeno vidiranje potnih listov za državljane francoske oziroma češkoslovaške republike. Za prestop meje češkoslovaške republike zastopuje za francoske državljane iz kontinenta Francije in Alžira francoski potni list in za prestop meje kontinentalne Francije in Alžira za češkoslovaške državljane veljaven potni list češkoslovaške republike brez vizuma. Ostali predpisi glede potnih listov ostanejo seveda še nadalje v veljavi.

— **Za našega poslanika v Budimpešti** je imenovan g. Tiča Popović, dozajni poslanik na Dunaju.

— **Beograjski »Balkan«,** poluslužbeno glasilo vladajoče radikalne stranke, je nas Slovence zaradi protestnih manifestacij proti Italiji grdo napadel in nas imenuje celo strahopetec, švercerje, izdajalce koroškega plebiscita itd. To je dobro si zapomniti!

— **Nova zastava naše vojne mornarice** je zaplapolala na vseh naših vojnih ladjah dne 31. okt. in je tudi notificirana vsem državam sveta.

— **Tudi tirolski Nemci** protestirajo zoper italijanska kulturna barbarstva. Iz inomosta poročajo, da so nemški poslanci objavili v tamošnjih listih oster protest zoper znani dekret, s katerim je bil uveden italijanski učni jezik že v prvi razred osnovnih šol.

— **Nov atentat v Bolgariji.** Dne 31. okt. je bil izvršen atentat na bivšega bolgarskega zunanjega ministra dr. Nikola Genadijeva. Genadijev je bil težko ranjen s strelom iz revolvera in je kmalu umrl. Vzroki atentata še niso znani, gre pa najbrže za politični umor.

— **1 dolar = 130 milijard nemških mark** je notiral v četrtek 1. tm.

— **Vrednost iznajditeljevih možganov.** Newyorške »Times« so se bavile zadnje dni na zanimiv način z osebo znanega iznajditelja T. A. Edisona. Skušale so do-

zumljivi, treba, da se nekoliko živimo v leto 1848 sploh, zlasti še na Kranjskem.

Po marčni revoluciji leta 1848 so ustanovljali po vseh deželah avstrijske države Narodne straže. Marčni dnevi so Avstrijo v temelju pretresli, zrahljali državni aparat in pretila je nevarnost, da si neodgovorni elementi prilastijo moč ter uničijo javni red. Narodne straže so imele namen, skrbeti za red, dokler se ne uveljavi ustava.

V prvih dneh po revoluciji se je zdelo, da je prišla tudi za Slovence ravnopravnost. Demokratska misel je premagala stari režim in upravičeno so Slovani pričakovali, da so s tem dosegli ravnopravnost vsi, ki so bili zapostavljeni in izkoriščani. V prvem zmagovalstvu so jim to tudi Nemci obljubili in Slovani so se opajali v slovensko-nemški vzajemnosti.

To ni trajalo dolgo. Med avstrijskimi Nemci je pridobivala težnja po ujedinjenju Avstrije z Nemčijo vedno večji razmah in Avstrija je morala dovoliti, da pošljejo njene dežele svoje poslance v parlament v Frankfurt ob Meni. To je povzročilo pri avstrijskih Slovanih silen upor, ker so videli, da jim preti nevarnost, da izginejo njihove narodnosti v nemški državi. Razvnel se je boj: s strani Nemcev za ujedinjenje Avstrije z Nemčijo, s slovenske strani pa za močno samostojno Avstrijo. Nacionálni Nemci so v znak solidarnosti z Nemčijo opu-

ločili vrednost njegovih možganov in sicer na podlagi vsot, ki so investirane v podjetjih, izrabljajočih Edisonove izume. Po vrednosti teh podjetij sodeč so izumiteljevi možgani vredni 15 milijard dolarjev. V primeri z znanim Fordom je Edison vreden osemkrat več. Edison je lastnik več kot 2000 patentiranih izumov. Epohalni so njegovi izumi na polju elektrike itd. Može se je dvignil na sedanjo višino iz hudega siromaštva. Kot deček je raznašal časnike in čistil čevlje. Genij in energija!

— **Tekma za najgršo žensko.** Nekemu listu v Rio de Janerim v Južni Ameriki je postalo predolgočasno, da ameriški listi razpisujejo nagrade le na najlepšo žensko. Postavil je stvar na glavo in razpisal nagrado za najgršo žensko. Prijavilo se je 308 kandidatkinj, od teh se jih je pripustilo k tekmi le 229, ker so bile še dokaj čedne. Med najgršimi najgrša je bila 32-letna Braziljanka. Najgrša ženska se ni prav nič hudovala zaradi svojega rekorda, ampak je mirno vtaknila v žep pridobljeno nagrado.

— **Astronomski bankovci v Nemčiji.** Z bilijoni so doslej računali samo nčenjaki, ki merijo vsemirne daljave. Sedaj računajo tudi nemški bankirji, ko štejejo denar. Ker bankovci po eno milijardo ne zastopujejo več, je vlada izdala bankovce po en bilijon (milijon milijonov). Se tekom tega tedna pridejo v promet bankovci po 10 bilijonov in — po en trilijon (milijon bilijonov). Nemčija je že zdavnaj prekoslala boljševisko Rusijo.

Delo za ljudsko izobrazbo na Slovaškem

Razmere na Slovaškem so nekoliko podobne razmeram v našem Prekmurju. Madžarska nadvlada je zapustila v tej lepi deželi žalostne posledice, ki delajo Čehom in narodni slovaški inteligenci težke preglavice. Vendar pa se za narodno prosveto vneti posamezniki niso ustrašili dela in njihov trud rodi lepe uspehe. Nemara bo čitatelje zanimalo, če navedemo po dr. V Manleju nekaj podatkov o delu za ljudsko prosveto na Slovaškem v letih 1922—1923.

Največjo važnost polagajo slovaški prosvetitelji na javne knjižnice. Toda s knjižnicami je križ: ljudje jih ne morejo porabljati tako in v toliki meri kot bi bilo treba, ker predpreveratna madžarska šola ni naučila ljudi čitati in pisati v materinskem (slovaškem) jeziku. Slovaško ljudstvo je vajeno čitati v madžarskem pravopisu, ki se znatno razlikuje od češkoslovaškega, zato težko bere češke in slovaške knjige in jih tudi malo zahteva. In ne le to: svetovna vojna je zasegla znaten del vzhodne Slovaške in ga spremenila v bojišče; zavoljo tega so bile šole več let zaprte. Tako je naraslo število ljudi, ki se sploh niso naučili brati in pisati. Češkoslov. vlada je takoj po osvoboditvi poskrbela, da je imel vsak državljan priliko se naučiti slovaško brati in pisati, da je spoznal zgodovinsko slovaš-

stili avstrijske in habsburške barve, ter si prisvojili črno-rudeče-rumeni prapor jenskih študentov, ki ga je proglasil frankfurtski parlament za prapor nemške nacije. Slovani so odgovorili s svojimi barvami.

Tiste dni je stopil v življenje naš belo-modro-rdeči prapor. Naša avantgarda »Dunajsko slovensko društvo« je sklenilo, naj bodo odslej naprej barve kranjskega deželnega grba naše narodne barve. Nacionalisti v domovini so ta sklep veselo pozdravili; a vsled tega je prišel na Kranjskem med zavednim in nezavednim elementom prepir, ki je pa končal z zmago belo-modro-rdečega prapora.

Dogodki so se vrstili sledeče. Narodne straže posameznih kronovin so nosile barve svojih narodnosti. To je bil povod, da je pri ljubljanskij Narodni straži kmalu nastal prepir. Straža je namreč sklenila, da razobesi ob priliki svoje slavnosti dne 5. aprila na ljubljanskem gradu nemško zastavo. Slovenci so zahtevali, da razobesi obenem tudi slovensko. Vsled teh nasprotij je dotična veselica izostala, vendar se je zbrala dva dni pozneje Narodna straža v Zvezdi, proslavljala Nemčijo in cesarja, na gradu so pa istočasno razobesili nemško trobojnico. A njeno življenje ni bilo dolgo. Vihar se je Slovencev usmilil.

Dne 4. maja pa je odbor Narodne straže vendarle sklenil, naj nošijo njeni

kega naroda in domoznanstvo svoje novi domovine ter državljsanske dolžnosti, ki jih ima v narodni republiki.

Ze koncem l. 1919. so se vršili na Slovaškem večerni in nedeljski ljudski tečaji, v katerih se je učilo oziroma se uč še danes čitanje, pisanje, zgodovina, državljsanski nauk in domoznanstvo. Ponj je popolnoma brezplačen. Vsak državljan lahko zahteva od šole svojega okoliša da priredi v njegovi vasi večerni ljudski tečaj. Ako se zglaš vsaj 5 ukaželjnih ljudi, mora učitelj prirediti tečaj in poučevati najmanj 40 ur v dobi zimskih mesecev. Izpočetka je bilo med ljudstvom malo zanimanja za tak moderni način ljudsko-izobraževalnega dela. L. 1920. je bilo na Slovaškem zgolj 200 tečajev, ki jih je obiskovalo približno 7000 šoli odraslih udeležencev.

Ze prihodnje leto je število tečajev naraslo na 300 in v zimskih mesecih 1921—1923 je bilo na Slovaškem 1626 večernih ljudskih tečajev za materinski jezik; v njih se je izpopolnjevalo v svoj izobrazbi 11.498 žensk in 32.611 moških. Tečaje je tedaj obiskovalo 44.069 odraslih ljudi.

Pouk se je vršil 3krat na teden ob večernih urah v prostorih ljudske šole. Stroške nosi država, ne glede na to, ali je dotična šola državna ali cerkvena. V ubožnejših krajih plačuje država stroške za kurjavo in razsvetljavo učnih prostorov, daje brezplačne vadnice in druge pripomočke, deli celo premije v knji-gah.

Ti tečaji so stali v zimski dobi 1922-23 približno 250.000 Kč. Razen poučevanja po določenem načrtu prirejajo učitelji od časa do časa poučna predavanja, ki so dostopna vsem občanom. Predavanja so navadno združena s kako zabavo, ki jo prireditelj udeleženci tečajev, na pr. petje, recitacije in gledališke predstave. Izobraževalni tečaji so bili izpočetka nepri ljubljani, ljudstvo jih je sprejemalo zelo nezaupljivo; tekom zadnjega leta pa se tako pogrnali korenine, da bodo po vse verjetnosti ostali stalna ljudsko-izobraževalna naprava in prave šole tamošnje ga ljudstva. Učiteljem se na ta način nudi prilika, da postanejo res pravi ljudski učitelji in da pomagajo s svojim delom uresničiti duševno osvoboditve Slovakov, ki jih je prevrat osvobodil nacionalno in politično. V slovaških šolah raste nova bodočnost Slovačkov, s tečaji v se učijo spoznavati svoj jezik, narod, preteklost, svoje pravice in svoje dolžnosti države, ki jim je s tolikimi žrtvami pridobila narodno svobodo in ki jim bi tudi varovala priborjeno nezavisnost, vzlic vsem poskusom onih, ki bi radi videli povratek starih razmer nego zmagonošno napredujočo misel demokratičnej in svobode. (Po »Slov. Den.«)

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA. (Slovaški trg, kazinsko postopje) je odprta za občinstvo vsak dan od 15.—17. ure. Za izposojevanje knjig se plača za leto 1923 taksa 10 Din. brez drugih doplačil.

člani barve kranjskega grba. Zoper ta sklep se je rodil v društvu upor, nemški člani so protestirali, češ to so tudi hrvaške barve. Ti člani so predlagali, naj se osvoji Nar. straža rumeno-modro-rdeči prapor kranjskih deželnih stanov, ki se bili v predparlamentarni dobi reprezentanca kranjske dežele. Ker je bilo kranjsko plemstvo skoraj izključno nemško bi ta kompromis pomenil zmago ponem-čujočega načela.

Iz teh preprirov ljublj. Nar. straža je nastalo za Slovence načelno vprašanje: Kranjska dežela je imela svoj grb, ni pa imela deželne zastave. Zastavo so imeli le kranjski deželni stanovi. Zato sta obe stranki hoteli priboriti zmago svojih barvam na ta način, da dosežeta, da št. vlada proglasi za kranjske deželne barve. Zato so nacionalisti povsod in pri vsaki najmanjši priliki nastopali z našimi rodinimi barvami. Tako se je n. pr. med drugim vršila dne 13. avgusta v Kranju posebna velika veselica Nar. straže v znamenju slovenskega prapora, začel kom septembra pa v Novem mestu Kranjske Slovence so podpirali narodnjaki ostalih slovenskih pokrajin in združenimi močmi so dosegli, da je končno pripoznalo ministrstvo s svojim odlokom z dne 23. septembra belo-modro-rdeči prapor za kranjski deželni prapor. Narodnjaki so triumfirali. »Novice« št. 40 prinašajo sledečo notico:

Da se...

Mariborske vesti.

Maribor, 2. novembra 1923.

m Dan Vseh svetnikov. Ob nenavadno lepem vremenu — na ta dan rado dežuje in sneži — smo večeraj v Mariboru obhajali spomin mrtvih, praznik Vseh svetnikov. Dolga procesija ljudi, z vencji in cveticami se je vila popoldne na pokopališča, ki so že prejšnje dneve dobila praznično lice. Zlasti živahno je bilo na mestnem pokopališču v Pobrežju. Vendar ta živahnost ni bila hrupna in glasna, temveč mirna, tiha, nema. Tu si videl črnooblečeno mlado ženo z nedolžnim otrokom romati na grob prerano umrlega moža in očeta, tam sključeno starko ob grobu sina in moža, ki sta jo pustila samo na svetu, staro in zapuščeno, tu zopet gruho otrok ob grobu starišev, vse nemo, zamišljeno. Zatajen jok in vzdihljaji so tu in tam motili svečano tišino. Povsod vencji, cvetlice, lučke, le na južnem delu pokopališča je bila tema — vojaški grobovi. Za silo osnaženi plevel in trave, večina brez križev; le tu in tam je oznanjala mala napisna tablica, da počiva v tej zemlji vojak, ki je umrl daleč, daleč od rodne grude, od svojcev. Le vojak se je spomnil umrlega sodruga. Odred vojakov z vojaško godbo je počastil padle junake, vojaški duhovnik pa se jih je spominjal v lepem nagovoru. Vojaška godba je zavrnila žalostinko, pozdrav vojaka umrlemu tovarišu. Ljudstvo pa je brezbržno hodilo po grobovih, neokrašenih in nerazsvetljenih, kakor da tu ne počiva sotrpini iz solzne doline življenja. Združeni pevske zbori so zapeli žalostinke; ubrani glasovi so plaval nad pokopališčem in segali globoko v dušo in srce. — Na starem pokopališču v Pobrežju se je zbralo ob grobu narodnega borca Lojzeta Bahovca mnogo prijateljev in znancev pokojnika, ki so mu postavili skromen spomenik. Pevsko društvo »Drava« je zapelo ob grobu žalostinko in tako dostojno počastilo spomin prerano umrlega narodnega bojevnika. — Na starem mestnem pokopališču je nastopil pevske zbor Glas Matice, Sokoli pa so se že dopoldne poklonili svojemu prerano umrlemu starosti dr. Sernecu ter položili na njegov grob krasen sopek.

m Ljudska univerza. V ponedeljek dne 5. tm. ob pol 20. uri nadaljuje g. inž. Jančko K. u k o v e c v e l e z a r n i m i v o in aktualno predavanje o ruski revoluciji. Ker pa je drugi del predavanja celota zase, ga bodo s pridom poslušali tudi oni, ki niso prisostvovali prvemu predavanju. Vstop prost (mala kazinska dvorana).

m Koncertna sezona v našem mestu obeta biti zelo bogata. Izmed koncertov, ki so napovedani za bližnje dni, vzbujajo pri vseh ljubiteljih instrumentalne glasbe posebno pozornost koncert dveh naših odličnih umetnikov, virtuozinje na zlatih ge. Fanike Brandlove in pijanista g. prof. Cirila Ličarja. Gospa Brandlova je pri mariborskem občinstvu tako priljubljena, da je odvisna vsaka nadaljnja beseda o njeni globoki in hogati umetnosti. Tudi g. prof. Ličar je znana osebnost, saj je eden izmed redkih naših umetnikov, katerih ime je na dobrem glasu tudi v tujini. Upati je, da se ne bo noben prijatelj glasbene umetnosti odpovedal velikemu užitku, ki ga bo nudil koncert Brandl-Ličar v ponedeljek dne 5. tm. ob 20. uri zvečer v veliki Götzovi dvorani.

m Grajska klet. V nedeljo 4. tm. Koncert nar. žel. gl. društva »Drava«. Začetek ob pol 20. uri zvečer.

m Recitacijski večer pesnika Gradnika. Kakor že javljeno, je tukajšnje društvo »Jadrani« povabilo našega pesnika g. dr. Atoja Gradnika, da recitira v soboto dne 3. tm. svoje pesmi, ki se nanašajo na nedrešeno domovino. Gradnik spada med najboljše slovenske lirike. Sodeluje že dolga leta v naših literarnih časopisih in je izdal dvoje pesniških zbirk ter več prevodov iz francoščine, angleščine in italijanščine. Lepi so tudi njegovi prevodi italijanskih narodnih pesmi in mladinske poezije Zmajevanove. Gradnikova poezija je sočna kakor južno sadje in včasih tudi krepka, trda in ostra kakor tolminske skale. Gradnik nam je podal najlepše pesniške pejsaže iz Primorja. Njegove sonete, slikajoče naše kraje ali opisujoče bolesterne strani naše zgodovine, lahko mirno primerjamo najlepšim sonatom Vlad. Nazora. Sploh nimata oba pesnika mnogo sorodnega, tako v nežni erotiki kakor v podajanju prirodnih lepote in narodnega življenja (zgodovine). Recitacij-

ski večer g. Gradnika bo tedaj nudil obilo pesniškega užitka, tembolj, ker bo recitiral pesnik sam. Hkratu bo primorskim rojakom vzbujal spomine na tožno domovino, na solčna goriška brda, tržaški mol in istrske obale. Recitacijski večer se začne točno ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma. Vstopnine ni. — Prijatelji društva dobrodošli!

m Češka šola v Mariboru. Češki klube naznanja svojim članom, da se otvori prihodnje nedeljo dopoldne ob navzočnosti našega generalnega konzula v Ljubljani g. dr. Beneša ter povabljenih zastopnikov tukajšnjih uradov češka šola. Udeležba vseh članov neobhodno potrebna, zbirališče ob 10. uri pred šolo v Cankarjevi ulici.

m Kavarna Frankopani. Danes v soboto 3. novembra koncert. Igra priljubljene tretje. Postrežba točna. Za obilen obisk se priporoča Ivan Kokol, kavarnar.

m Hrvatski planinci na našem Pohorju. V sredo zvečer je dospelo v Maribor krog 25 hrvatskih planincev, članov Hrvatskega planinskega društva, pod vodstvom podnačelnika zagrebske centrale. V četrtek jutraj so se odpeljali do Ruš, od koder so krenili k Ruški koči. Tu jih je pozdravil predsednik Dravske podružnice SPD, g. Daverin Lesjak. Od Ruške kočice so krenili k Mariborski koči, kjer sta jih pozdravila gg. Rotter in dr. Šnuderl kot delegata mariborske podružnice SPD. Gostje so bili zadivljeni nad krasoto naših planin ter obljubili, da bodo odslej redno posejali naše Pohorje. Zvečer so se vrnili v Maribor in od tod z vlakom v Zagreb. — Hrvatsko planinsko društvo šteje nad 4.000 članov. V našo sramoto moramo priznati, da so Hrvatje boljše poznavalci naših planin in gor, kakor pa mi, ki tu živimo. V Hrvatsko planinsko društvo ne sprejmejo nikogar, ki ne dokaže, da je bil vsaj enkrat na našem Triglavu.

m Nadaljevanje 10. redne seje občinskega sveta mariborskega v torek, dne 6. novembra tl. ob 19. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: Nadaljevanje dnevnega reda 10. redne seje.

m Hotel Kosovo. Vsako soboto koncert. Podaljšana policijska ura. Izvrstna stara in nova vina. Dnevno čevabčiči po 1 D. različni po 3 D.

m Šoferji vsi v soboto dne 3. t. m. ob 8. uri zvečer v restavracijo »Kolo«, Koroska cesta, na sestanek. Ker se bo razpravljalo o važnih stanovskih zadevah, je dolžnost vsakega člana in nečlana da pride. Zveza šoferjev za Slovenijo.

m Seznam porotnikov. Seznam v Mariboru bivajočih oseb, katere se sme pozvati kot porotnike po zak. z dne 23. V. 1873, št. 121 d. z. je v načrtu dogotovljen ter v času od 1. XI. do 8. XI. 1923 razgrnjen v mestnem ekspeditu, sobe št. 11, da ga vsakdo vpogleda in v istem roku pisмено ali ustmeno ugovarja proti vpisu oseb, ki po postavi niso sposobne za porotnike ali katerih se ne sme vpisati v porotni seznam ali proti temu, da se je po postavi dopuščene osebe izpustilo, ali da uveljavi razloge za svojo oprostitvev.

m Najdena menica. Dne 31. oktobra je našel nek gost v gostilni Pavlič v Stolni ulici menico, glasečo na 4 milijone aK. Menico je izstavil baron Birkenfeld in zapade 18. novembra v plačilo. Izstavljena je v Gradcu. Pošten najditelj se že veselil na »visoko« nagrado.

m Samomor. K tozadevnem poročilu o delavki tovarne »Volta« Stefamiji Hrubi, ki se je obesila, smo dobili pojasnilo, da navedena sploh ni bila odpuščena. Njen brat ima v rokah pisma, iz katerih izhaja, da je bila Stef. Hrubi že več mesecev v stanju popolne duševne depresije in da je že pred tedni pisala in govorila o tem, da namerava izvršiti samomor. Isto potrjuje tudi njena najboljša prijateljica Margit Honak.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:
Petek, 2. nov. Zaprtó.
Sobota, 3. nov. Jesenske gosli. Ab. D. Zvišane dramske cene. Premijera.
Nedelja, 4. nov. ob 15. George Dandin ali Prevarjni soprog, izv. (Kuponi).
Nedelja, 4. nov. Umetniška kri, izv.

—□—
»Jesenske gosli«. V soboto 3. nov. se vprizori krasna Surgučeva drama »Jesenske gosli«. »Jesenske gosli« so tiha, ubrana pesmi zlate jeseni, odsev zahajajočega solnca, resigniran umik mlademu življenju. Ta drama je časovno gotovo

ena najprikladnejših za vprizoritev v jesenskem času. — Režira g. Valo Bratina. Glavne oz. večje vloge so v rokah ge Bukšekove, gđc. Jelenčeve, dalje gosp. Bratina in g. Groma. Pri predstavah sodeluje vojaška godba, ki bo igrala pred 1. dej. in med dejanji. Godba bo proizvajala 1. Wagner: Zbor romarjev iz »Tanhäuser«, 2. Czibulka: Srca in cvetlice (pesem), 3. Čajkovskij: Pesem brez besed, 4. Sinding: Spomladansko šumljenje. — Dalje svira godba tudi v drugem dejanju na odru, scena v parku.

Zvišane dramske cene. Ker bo pri »Jesenskih goslih« svirala vojaška godba, veljajo za »Jesenske gosli« zvišane dramske cene.

Objave.

§ Klub »Perun« vabi svoje člane dne 4. novembra na izlet. Odhod ob 13. uri pri kavarni »Frankopani«.

§ Na policijski ples dne 3. novembra tl. se vljudno vabi tudi vse one mariborske organizacije in gg., kojim miso bila radi pomanjkanja časa vabila pravočasno dostavljena. Odbor.

§ Mestni kino. »Pariška grofica«, nadaljevanje filma »Tragedija ljubavie po 15 letih v 2 delih: I. del v 5 činih se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

§ Nabavljalna zadruga državnih uslužbenecv v Mariboru, reg. zadruga z omeļ. zavezo ima svoj izredni občni zbor dne 18. novembra 1923 ob 9.30 v dvorani št. 53 v I. nadstropju mariborskega okrožnega sodišča s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo upravnega odbora s predlogi za odobritev: a) o dosedanjem delovanju, b) o načinu prodaje blaga zadrugi, c) o izveštiju revizorja, d) o nameravah pristopa železniških uslužbenecv; 2. Sprememba pravil v celoti, med tem tudi zvišanje jamstva. 3. Volitve: a) v upravni odbor, b) v nadzorstveni odbor. 4. Slučajnosti; pri tej točki so po § 30 zadrugi. zak. dopustni le nasveti brez obveznih sklepov, razven sklepa, da se skliče nov izredni občni zbor. Ker so zadeve, ki so na dnevnem redu, za obstoj in poslovanje zadruge zelo važne, se prosijo člani za polnoštevilno udeležbo. Kot izkaznico naj prinese vsak član seboj zadrugo knjižico; brez te ni vstopa. Ako bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepen, vrši se istega dne ob 10. uri ravnotam in z istim dnevnim redom izredni občni zbor, ki je sklepen ne glede na število došlih članov.

Odlikovanja razstavljalcev

Industrijsko-obrtne vzorčne izložbe v Mariboru.

Cenilna komisija pod predsedstvom g. župana Viktor Grčar-ja je na svoji seji

dne 25. oktobra 1923, na podlagi cenilnih listin priznala 76 prvih (od teh 9 soglasno), 88 drugih in 3 tretje ocene.

Prvo oceno so dobili soglasno sledeči: Jurij Zupanič, mizarski mojster v Mariboru; Josip Tuhtan, umet. rezbar (samouk) v Mariboru; »Drava«, lesna in d. d. v Mariboru; »Kristal«, tovarna ogledal in brušenega stekla v Mariboru; Ivan Sojč, kipar in pozlatař v Mariboru; Inž. J. & H. Bühl, livarna zvonov in kovin ter strojno-stavbena delavnica v Mariboru; Šimen Forstnerič & sinovi, I. jugosf. podjetje za stavbo mlinov v Mariboru; Rado Nipič & drug, kovinotiskarska industrija v Mariboru in Mariborska tiskarna d. d. tiskarsko, knjigoveško in litografično podjetje v Mariboru.

Prvo oceno so nadalje dobili sledeči: I. mariborska tov. zamaškov F. Ogrizek v Mariboru; Fran Čuček, tovarna gospodarskih strojev v Ptujju; Karol Wesiak v Mariboru; I. elektr. zavod za emaljiranje pločevine in koles, Jos. Skof v Mariboru; F. Kajetan Ahačič, tov. kos, srpov, klin za slamorezne stroje in drugih železnih izdelkov v Trzinu; Železarna »Muta« na Muti ob Dravi; Henrik Kieffer, tovarna kos in srpov, Sv. Lovrene nad Mariborom; Franc Schell, I. jugosloven. izdelovalnica blagajn, Maribor; Kamnoseška industrijska družba v Celju; »Kovina«, dd. v Mariboru; Miho Vahtar, atelje za umet. knjigoveštvo in izdel. okvirjev v Mariboru; »Mirim«, K. Zalokar, tovarna čokolade in kakaoa v Mariboru; Avgust Sidar, tapetnik in dekorater v Mariboru; Josip Brandl, tov. za izdel. orgel in klavirjev v Mariboru; E. G. Hoppe, konces. zobotehnik v Celju; Ivan Andoljšek, izdelovanje zobotrebcev (čaukalica), Rašica (p. Vel. Lašče); Anton Marušič, pohištveno in stavbeno mizarstvo v Mariboru; Marko Nerat, elektr. kuharnik »Ljupček« v Mariboru; Albert Löschnigg, lesni rezbar in umet. mizar, Maribor; Franjo Kaiser, pohištveno in umetn. mizarstvo, Bresternica 31; Ivan Šafarič, mizarstvo v Mariboru; Klačnik & Kompara, pohištvo in stavbeno mizarstvo v Mariboru; Jagodič & Sajko, tapetništvo in mizarstvo v Mariboru; Vjako Vabič, ml. eksport in konzerviranje hmela, Zalec; Fran Čuček & Cie., praj W. Hintze, šampanjske kleti v Ptujju; Ludv. Franz & sinova, eksportni mlin in tov. za testenine v Mariboru; Verdnik & družgovi, tovarna perila v Mariboru; Josipina Letonja, tvornica perila v Mariboru; Fotografični atelje Makart v Mariboru; Franc Podgoršek, bandažist in rokavičar v Mariboru; Zadruga šolskih sester v Mariboru; »Petovica« dd., Ptuj; Franc Cerer, tov. slamniki in klóbukov, d. z.

Podpirajte Jug. Matico!

Penkulu-Pen

z lahko izmenljivim jeklenim peresom. Enkrat na teden s tankim črnim napolnjeno piše čisto in zanesljivo kakor zlato nalivno pero. Patentirano v vseh državah.
Izdelek iz lesa z napolnilnikom in izdelek iz kavčuka sistem avtomat polnjenja z dvema peresama
Din. 17.50 Din. 35.—
Poslužujte se Penkala-svinčnika! To je prvi vedno našljeni in za pisanje pripravljeni kraion. Piše tanko grafitom in v barvah. Dobl se v vseh papirnicah.

z. Domžale; Ivan Kvas, izdelovanje klobukov in slamnik, v Mariboru; Vesna, mestni dekliški zavod v Mariboru; Ivan Kravos, sedlar, jermenar in torbar v Mariboru; Gjuro Simonović, I. zagreb. postolarska radiona »K. Zemunc« v Zagrebu; Mijo Horvat, postolar, Varaždin; Josip Sulič, čevljarški mojster v Mariboru; R. Monjac, cipelarska radiona v Mariboru; Viljem Freund, tovarna usnja v Mariboru; K. & R. Ježek, tovarna strojev, livarna železa in kovin, Melje 103; Razinger & drug, strojno ključavničarstvo v Mariboru; Guido Rütgers, podjetje za lesno impregniranje v Hočah pri Mariboru; Mestna plinarna, plinska industrija v Mariboru; Ivan Pelikan, slaščičarna v Mariboru; Inž. dr. Miroslav Kasal, stavbeno podjetje, Ljubljana, podr. Maribor; Rudolf Kiffmann, mestni stavbenik v Mariboru; Franc Pergler, tov. vozov v Mariboru; Josip Stanjko, kolarski mojster v Mariboru; Franjo Verzel, podkovski mojster in izdelovatelj vsakovrstnih vozov in kočij v Mariboru; Josip Gumzej, sodarski mojster v Mariboru; Andrej Marčec, sodarski mojster, Središče ob Dravi; Ivan N. Adamič, I. kranjska vrvarna in trgovina s konopnino, pod. Maribor; »Express« dd., poduzeće za provodnju ručne vatrogasne sprave u Zagrebu; Ivan Sirk, stavbeno, strojno in umet. ključavničarstvo v Mariboru; Franc Tašker, stavbeno, galanterijsko in ornamentno kleparstvo v Celju; Prva jugoslov. žična industrija d. z. o. z. v Celju; »Volta« dd., tovarna električnih žarnic v Mariboru; Lovrenc Tomažič, kotlar v Mariboru; Dimitrij Glumac, Kotlar v Mariboru; Franjo Žnider, kovač za fino orodje in izdel. tehtnic v Mariboru; Džamonja & drug »Vrta«, vrtnarsko podjetje v Mariboru; Ivan Jemec, vrtnarsko podjetje v Mariboru; Anton Požar, vrtnarsko podjetje v Mariboru; Ignac Vauda, vrtnarsko podjetje v Ptaju.

Drugo oceno so dobili sledeči: Makso Rovšek, umetnostni slikar v Sl. Bistrici; I. jugoslov. tov. plut. in lesnih izdelkov, Maribor, I. A. Konegger, tov. zamaškov, Maribor-Studenec; »Braco«, I. jugoslov. tov. barvnih trakov in karbon papirja, brata Copič, Maribor; M. Vodišek, lesna trgovina in industrija v Mariboru; Fr. Schober, pekovski mojster v Mariboru; Ceršaška tovarna lesnih snovi in lepenke, preje Viljem Fürth d. d. z. o. z. v Mariboru; »Sana«, tvornica čokolade, d. z. o. z. v Hočah pri Mariboru; Pavla Kerth, izdelovalka klobukov za elektr. lampe v Mariboru; »Narcissus«, tovarna robe iz

prešanaega papirja K. D. v Zagrebu; O. Th. Mayer, foto-manufaktura v Mariboru; Ljudevit Murko, mizarški mojster v Ptaju; Tomaž Kavur, strugarski mojster v Mariboru; Lovrenc Mačič, mizarški mojster, Prevalje, Mežiška dolina; Joško Sagadin, pohištveno in umet. mizarstvo v Ptaju; »Zora«, lesna industr. družba in tov. lesenih žebeljev d. z. o. z. Črnomelj; Simonič, tovarna harmonik v Strnišču; Frid. Zinaner, izdelovanje štampiljk iz kavčuka v Mariboru; Ferdo Kuhar, tapetnik in dekorater v Mariboru; Ravnateljstvo Dr. Ferd. Attems-ovih posestev, Slov. Bistrica; Josip Dobič, Hoče pri Mariboru; Stefan Horvatič, mizarški mojster v Ptaju; Sladkogorska tov. lepenke in papirja, Sladki vrh p. St. Ilj; Andrej Babenko, kolarski mojster, Sp. Kungota; Josip Antloga, izdelovanje košar, sit in žične mreže v Mariboru; Stefan Koter, mizarški mojster v Mariboru; Lesna in kovinska zadruga v Strnišču pri Ptaju; Anton Kaiser, mizarški mojster v Mariboru; Josip Pajtlar, gačitelj živali, Pekre pri Limbušu; Kem. tehn. pharm. Laboratorium »Lavorator« inž. E. Kandušar v Celju; »Jelena«, tvor. kem. izdelkov v Mariboru; Tovarna za špirit in drože, Rače; »Reiko«, komisija in spedičija v Mariboru; Erich Eisenmann, Maribor; Pugn & Rossmann, veletrgovina z vinom v Mariboru; Produktivna zadruga za lesno industrijo v Celju; Zabukošek, tvor. umet. študijskih, olinatih in akvarelnih barv v Mariboru; »Merkur« mlin za papirju d. d. Horgoš pri Subotici, Banat; »Patria«, tvornica likerjev d. d. v Zagrebu; Hutter & Elsbacher I. jugoslov. alkoholna industr. družba v Ptaju; Vekoslav Kralj, pekarna in izdel. vanili, cimt in otročjega prepečenca »Suhare«, Beltinci, Prekmurje; Ivo Pahor, odlikovana pražarna ječmenove kave v Mariboru; Izdelki »Novis« Milko Košir v Ljubljani; Franjo Ambrožič, črko-likar in pleskar v Mariboru; F. Hergouth, izdelovalnica samoveznice in kravat v Mariboru; Fran Derenda & Cie., konfekcijska tovarna d. z. o. z. v Ljubljani; Marija Repeš, izdelovanje steznikov v Mariboru; Franja Magerl, izdelovalka perila v Mariboru; Ivana Aleš, šivilja v Mariboru; Marija Temerl, predtiskanje in vezenina v Mariboru; Schonsky & Löbl, Maribor; Alojz Pregled, specialist za obleke iz usnja za gospode in dame v Rušah; Dom. Fabjančič, modni atelje za gospode in dame v Mariboru; Jakob Kelc, modni atelje v Mariboru; Franc Cverlin, krojaški mojster in trgovina oblek lastnega izdelka v Mariboru; Rajko Zotter, kro-

jaški mojster v Mariboru; Fran Koštomaj, brivec, lasničar itd. v Celju; Kunc & Comp. Ljubljana; Franc Bernik, izdelovatelj klobukov, Ljubljana 7; Marija Kollar, damski modni salon v Mariboru; Konrad Temel, sedlar, jermenar in tapetnik v Dravogradu; »Krinus« d. z. o. z. I. jugosl. izdeloval. in barvarna v Ljutomeru; »Karo« D. Roglič, tovarna čevljev v Mariboru; Anton Pavko, sedlarski mojster v Ptaju; Feliks Krištof, čevljarški mojster v Mariboru; Rupert Borko, sedlarski mojster v Središču ob Dravi; Henrik Egger, sedlar in jermenar v Mariboru; Anton Gaberšček, čevljarški mojster v Mariboru; J. Pfeifer ml., tvor. strojev, livarna železa in kovin, Hoče pri Mariboru; Franjo Rudel, vinarski strokovnjak, Rošpah pri Mariboru; Josip Tscharre, promet komprimiranih plinov in tehničnih potrebščin v Mariboru; Accetto in drugovi, d. z. o. z., stavbeno podjetje v Mariboru; Franc Ferik, izdelovalnica luksuznih vozov v Mariboru; Slavko Lešnik, kolarski mojster v Mari-

boru; Ivan Loparnik, sodar v Ljutomeru; Rajko Pichler-jev sin, sodarska obrt v Mariboru; Matija Skripec, sodarski mojster, Hum pri Ormožu; Alojz Arbeiter, izdelovanje brusilnih in likalnih kolut v Mariboru; Ljudevit Gabrian, ključavničar v Ptaju; Jože Rataj, kleparski mojster, Studenci pri Mariboru; Karol Ussar izdelovatelj tehtnic v Mariboru; Fr. Placidus Kavčič, Vrhnje pri Zaleu; Franjo Kumerc, delavnica za železne konstrukcije, stavbeno, strojno, umet. ključavničarstvo z elektr. pogonom v Mariboru; Ivan Kollmann, izdelovatelj umet. peči in lesna trgovina, Slovenjgradec; Jožef Jevšek, I. slovenska tvor. za ročne in velike blagajne in železno pohištvo v Slivnici pri Mariboru; »Zavorac« d. z. o. z. I. jugoslov. tov. voznih zavor tehn. naprav in strojev v Celju.

Tretjo oceno so dobili sledeči: Franc Edelstein, mizarški mojster v Mariboru; Franc Lepenič, slikar in pleskar v Prevaljah, Mežiška dolina; Anton Nudl, mizarški mojster v Mariboru.

Pohišstvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi. Sercer in drug, Vetrinjska ul. 2. 2175 30-25

Kdor bi vzel **švrsto punčko** za svojo naj se oglasi v javni bolnici soba št. 18, Maribor. 2431

»Mana«, **Stolna ul. 4.**, specialna trgovina bonbonov in kandytov. Tovarniške cene! 2428

Prazni zaboji na prodaj pri tvrdki: Vračarič & Šorn, Jarčičeva ul. 11. 2427 2-1

Pečka s cevmi vred pod ugodnimi pogoji na prodaj. Vpraša in ogleda se v trgovini Maribor, Vrbanova ulica 12.

Približno **15 do 20 vagonov bukovih hlodov** se odda. Aleksandrova cesta 18/1. nad. vrata 2. 2430 2-1

Drva, premog, oves, koruzo, opeko, trgovsko opravilo, voz, šivalni stroj, avto prod. Andrej Oset, Aleksandrova cesta 57. telefon 88. 2408 8

Prodajni hiše s sadnim vrtom in dvema orolama zemljišča na periferiji mesta za Dinar. 87.500. Poizve se v pisarni K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 2407 3-3

Odvetnik

Dr. RIHARD FANINGER

sporoča uljudno, da je sporazumno z dediči prevzel odvetniško pisarno blagopokojnega gesp. dr. Vladimira Serneca, odvetnika v Mariboru, Sodna ul. 14. 8-5 2394

Izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljskega Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk, litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega vse ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena Din 10. V kratkem bo izšel isti zemljevid izdelan v osmih barvah. Naručuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

Pierre Lotis

Azijada.

(Dalje) (18) XXIX.

Azijada, ki je kot prava muslimanka ostala zvesta malim, žoltim safianovim babudžam brez podplatov, jih je porabila na teden tri pare; v moji sobi jih je ležala cela zaloga. Ona je pisala nanje svoje ime, češ, da bi jih utegnili midva z Ahmedom vzeti.

One, ki so doslužile popolnoma, je čakala strašna smrt: bile so vržene s terase v Zlati rog. Temu smo pravili: kurban babuči, žrtvovanje babudž.

Bilo je pravo razkošje, stopati ob vedrih in mrzlih nočeh po starih lesenih stopnicah, škripajočih pod vsakim korakom, ter priti na streho in v luninem svitu, ko vsenaokrog spi in molči, izvrševati kurban: t. j. metati v zrak drugo za drugo babudžo, ki je bila popre obsojena na smrt.

Ali pače v vodo ali v močvirje, ali pa celo na glavo mački potepuški?

Koliko lepote je bilo v tem, da sem z Azijado, divnim orientalskim bitjem, v molčeči noči, polni zvezd in luninega svita, stopical po zasneženi terasi, odkoder se je odpiral razgled na stari, speži Stambul. Nišva se smela skupaj veseliti v solnčni svetlobi, kakor se vesele nešteti drugi, ki hodijo pod pazduho in se dajo potuljati od blagodejnih sončnih žarkov. Tu na strehi je bil kraj najinjih sprehodov; semle sva hodila dihat čisti in sveži vzduh krasnih zimskih noči; drugovala je luna, ki se je polagoma potapljala na zapad, nad kraje nevernikov.

XXX.

Est-ce la fin, Seigneur, ou le commencement.

(Victor Hugo: »Chants du crépuscule«.)

Na Bosporju je zelo živahno. Ladije prihajajo in odhajajo polne vojakov, ki se podajajo na vojno. Z vseh strani, iz notranje Azije, od perzijskih meja, iz Arabije in Egipta, prihajajo vojaki in redifi. Oborožujejo ih na hitro roko, pošiljajoč jih k Donavi ali pa na gruzijska bojišča. Fanfare in vpitje v čast Allahovo pozdravljajo dan za dnem njih odhod. Turčija ni videla še nikoli pod orožjem toliko ljudi, ki bi bili tako navdušeni za boj in tako hrabri. Vprašanje je le, kaj se bo zgodilo s temi množicami.

XXXI.

V Ejubu, 29. januarja 1877.

Do smrti bi bil ne odpustil ekselencam, če bi me izrgali iz dosedanjega življenja.

Polnoč je, luna sije na moje papirje in petelini so že začeli svojo nočno pesem Srečen sem, da živim v tej mali, skriti hiši; kolikokrat sem se zbal, da bo treba nenadoma zapustiti zatišje in oditi iz Ejuba, kjer je življenje tako tiho in pokojno. Večkrat niti ne verujem, da bi bil jaz Arif-effendija. Tako sem sit teh svojih sedemindvajset let, da sem rad, če se lahko smatram za koga drugega.

Azijada je v Aziji; ves harem je bil odšel v obiske nekemu haremu v Ismidtu in se vrne čez pet dni.

Samuel je pri meni. Spi na fleh mirno ko dete. Danes je videl, kako so potegnili iz vode utopljenca, ki je bil brzkone jako znakažen; to ga je tako prestrašilo, da si je zanesel blazino in pokrivalo v svojo sobo.

Jutri navsezgodaj bo zopet obilo nemira in hrupa. Vojaki bodo šli na vojno! Kako rad bi se jim pridružil!

XXXII.

Plumkett Lotiju.

Dragi prijatelj,

nisem Vam pisal iz enostavnega vzroka, ker Vam nisem imel ničesar povedati. V takem slučaju najrajši molčim.

In kaj naj Vam pripovedujem? Da sem se zelo resno bavil z neprijetnimi zadevami, da se me je polastila gospa Resničnost, čije objem je tako tesen, da se mu človek ne more izmotati; da sem precej pusto živel med gospodi pomorščaki in naseljenci, da so se pretgale simpatične vezi, tajna sorodstva, ki so me v izvestnih trenutkih spajala z vsem, kar je dragega in lepega.

Preverjen sem, da me razumete; moje stanje je podobno onemu, ki ste ga večsah preživljali sami.

Vaša natura je dokaj slščna moji in s tem si razlagam tisto močno simpatijo, ki sem jo čutil do Vas že izpočetka. Aksiom: kar nam najbolj ugaja na drugih, to smo mi sami. Ko se srečam s svojim drugim jazom, se ojači moja notranja moč; zdi se, kakor da se podobne sile v enem in drugem medsebojno spajajo in da simpatija ni nič drugega kot težnja, tendenca po ojačenju lastnih sil, ki so zame istovetne s srečo. Če hočete, imenujem to težnjo: glavni paradoksi simpatije.

Govorim vam z literarno govoricco. Sam opažam, da vporabljam drug slovar, vendar pa on najboljšje izraža moje misel.

Simpatije čutimo na najraznovrstnejše načine. Kako ste jili spoznali Vi kot godbenik? Kaj je ton? Nič drugega ko občutek, ki nastaja tako, da vibracija zraka udari na boben v našem ušesu in se odtam prenese na živec. Kaj se godi v

naših možganih? Zastavil sem si to vprašanje včeraj in sem ugotovil, da ga ne morem rešiti. Kako bizaren pojav: znanavate vrsto zvokov, slišite melodično frazo in vam ugaja. Zakaj vam ugaja? Ker je v glasu, ki ga slišite, izvestno število zvokov, ki odgovarja izvestnemu stanju v Vaši notranjosti. Če se izpremeniš število zvokov, je učinek v hipu drugačen.

Je zares nekako sorodstvo med Vami in izvestnimi vrstami zvokov, med Vami in izvestnimi jasnimi barvami, med Vami in izvestnimi svetlobnimi refleksi-jami, linijami, liki. Dasiravno ga ne morete izraziti tako kot v godbi, vendar čutite, da to sorodstvo obstoji.

Čemu ljubimo žensko? Najpogosteje je vzrok v tem, da linija njenega nosu, širina njenega čela, oblina nje obraza in ne vem kaj še, odgovarja nečemu v Vas, ne vem kaj še, odgovarja nečemu v Vaš silno povečuje. Ne ugovarjajte mi: tudi Vaša ljubezen sloni večidel na harmoniji med izvestnimi linijami Vašega objekta in izvestnimi črtami Vašega lastnega jaza.

Dejali bodete, da Vas privlači čar ženske duševnosti, finesa čustvovanja, plemenitost značaja in ne vem, kaj še vse... Ah, le pazite, da ne boste zamenjali tega, kar je v Vas, z onim, kar je v nji. Vse Vaše iluzije prihajajo od take zamenjave; mi ljubimo to, kar je v nas. Ljubljeno žensko bitje smatramo za svetnico in svojega prijatelja za genija.

Bil sem zaljubljen v Milonsko Venero in v neko Correggijevo nimfo. Gotovo me ni mikal čar njenega govora ali vo me ni mikal čar njenega govora ali težnja po duševni harmoniji; bila je to fizična sorodnost, edina ljubezen, ki so jo poznali stari in ki je delala umetnike. Danes je vse to postalo tako komplikirano, da ne najdemo izhoda; devet desetih ljudi tega niti ne razume.